

OPINIEREND

Raadscommissie : 31 augustus 2026

Voorstelnummer : Z-25-150855/D/26/415217

Onderwerp : **Opiniërend raadsvoorstel Concept 'Erfgoednota Stads kanaal'**

Stads kanaal,

Bespreekpunten

Wij vragen u de concept 'Erfgoednota Stads kanaal' opiniërend te bespreken en richting te geven op de volgende onderwerpen:

1. Kennis te nemen van Deel 1 van de 'Erfgoednota Stads kanaal', 'Het Verhaal van Stads kanaal'.
 2. Algemene indruk van Deel 2 van de 'Erfgoednota Stads kanaal', 'Het erfgoedbeleid van Stads kanaal'.
 3. In hoeverre u zich kunt vinden in de geformuleerde speerpunten binnen Deel 2 'Het erfgoedbeleid van Stads kanaal' en het college aandachtspunten, wensen en richtinggevende opmerkingen mee te geven voor de verdere uitwerking van het definitieve Erfgoedbeleid.
-

Aan de raad

Inleiding

Het Rijk heeft de bescherming van cultureel erfgoed in de Erfgoedwet (2016) en de Omgevingswet (2024) geregeld, waarbij de gemeenten verschillende wettelijke taken te vervullen hebben. In dat kader is, in opdracht van het college, de conceptnota 'Erfgoednota Stads kanaal' opgesteld. Met het in deze nota opgenomen beleid geeft de gemeente invulling aan haar wettelijke taken en wordt richting gegeven aan de wijze waarop wordt omgegaan met het behoud, de bescherming en de beleefbaarheid van het gemeentelijk erfgoed.

De opdracht voor het opstellen van deze nota is deels ontstaan vanuit een eerdere wens vanuit uw gemeenteraad om te komen tot een kerkenvisie. Tijdens de voorbereiding is ervoor gekozen deze opgave te verbreden naar een integraal erfgoedbeleid. Hiermee wordt niet alleen aandacht besteed aan religieus erfgoed, maar aan het volledige spectrum van erfgoed binnen de gemeente. Daarnaast vormt de nota een uitwerking van de in 2026 vastgestelde Omgevingsvisie Stads kanaal. In deze visie is vastgelegd dat cultuurhistorische waarden, landschappen, archeologie en monumenten behouden, beschermd en beleefbaar moeten blijven als dragers van de identiteit van Stads kanaal. Het beleid sluit aan op de hierboven genoemde verantwoordelijkheden die gemeenten sinds de invoering van de Omgevingswet hebben op het gebied van erfgoedbescherming en -zorg.

De erfgoednota bestaat uit twee delen. Het eerste deel beschrijft de ontstaansgeschiedenis van Stads kanaal en de cultuurhistorische ontwikkeling van de gemeente (zie bijlage 1). Het tweede deel bevat de beleidsmatige uitwerking (zie bijlage 2). Dit deel is opgebouwd rondom vier pijlers:

1. de wettelijke taken van de gemeente;
2. het zichtbaar en beleefbaar maken van het erfgoed van Stads kanaal;
3. het ondersteunen van erfgoedeigenaren;
4. concrete en urgente casussen.

Stads kanaal kent een rijke cultuurhistorie die zichtbaar is in gebouwen, landschappen, archeologische waarden en karakteristieke structuren. Tegelijkertijd staan deze waarden onder druk door ontwikkelingen zoals gebiedsontwikkeling, transities in het landelijk gebied en verduurzamingsopgaven. Het erfgoedbeleid biedt een kader om erfgoedwaarden zorgvuldig mee te wegen bij toekomstige ontwikkelingen en richting te geven aan de gemeentelijke ambities op dit terrein.

De uitkomsten van de bespreking van het document in uw opiniërende raadscommissie worden betrokken bij het opstellen van de definitieve erfgoednota, die vervolgens in oktober 2026 ter vaststelling aan uw gemeenteraad zal worden aangeboden.

Beoogd direct en langjarig effect

Beoogd direct effect

Door de opiniërende behandeling van het concept 'Erfgoednota Stadskanaal' wordt de gemeenteraad in staat gesteld om richting te geven en aandachtspunten mee te geven ten aanzien van de ambitie, pijlers en doelstellingen, voorafgaand aan de definitieve vaststelling.

Beoogd langjarig effect

Op de langere termijn zorgt het erfgoedbeleid dat erfgoed een volwaardige plaats krijgt binnen gemeentelijke afwegingen en ruimtelijke ontwikkelingen. Door het vergroten van de kennis over het aanwezige erfgoed en het actualiseren van waarderungen ontstaat een beter inzicht in de cultuurhistorische kwaliteiten van de gemeente. Dit maakt het mogelijk om waardevolle gebouwen, structuren en gebieden beter te behouden en waar nodig van een beschermde status te voorzien. Het beleid draagt daarmee bij aan het versterken van de identiteit, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit van Stadskanaal, zodat cultuurhistorische waarden ook voor toekomstige generaties behouden blijven.

Argumenten

1.1 Deel 1 'Het Verhaal van Stadskanaal' vormt de inhoudelijke basis voor het Erfgoedbeleid.

Om erfgoed te kunnen behouden, beschermen en ontwikkelen is het van belang inzicht te hebben in de ontstaansgeschiedenis van de gemeente en de cultuurhistorische waarden die daaruit zijn voortgekomen. Deel 1 van de erfgoednota beschrijft deze geschiedenis en laat zien hoe het landschap, de dorpen, de bebouwing en de ruimtelijke structuren van Stadskanaal zich hebben ontwikkeld. Daarmee vormt het historische verhaal een belangrijke onderlegger voor de keuzes, doelen en ambities die in het erfgoedbeleid zijn opgenomen.

2.1 Deel 2 'Het erfgoedbeleid van Stadskanaal' geeft invulling aan de wettelijke taken van de gemeente en biedt een beleidsmatig kader voor de omgang met erfgoed.

Het voorliggende erfgoedbeleid vormt de beleidsmatige uitwerking van de Erfgoedverordening uit 2024 en de Omgevingsvisie 2026 op het gebied van cultureel erfgoed. Het beleid geeft richting aan de wijze waarop de gemeente haar wettelijke en maatschappelijke rol op het gebied van erfgoed wil invullen.

2.2 Het erfgoedbeleid brengt erfgoed, ruimtelijke kwaliteit en toekomstige ontwikkelingen met elkaar in verbinding.

De gemeente staat de komende jaren voor diverse ruimtelijke opgaven, waaronder gebiedsontwikkelingen, verduurzaming en transitie in het landelijk gebied. Het erfgoedbeleid biedt een kader om cultuurhistorische, archeologische en landschappelijke waarden tijdig en zorgvuldig mee te wegen bij deze ontwikkelingen.

2.3 Het erfgoedbeleid biedt een basis voor het beter herkennen, waarderen en beschermen van waardevol erfgoed binnen de gemeente.

Uit de totstandkoming van het beleid blijkt dat nog niet alle erfgoedwaarden binnen de gemeente voldoende in beeld zijn. Het beleid biedt een basis voor het actualiseren van kennis, het uitvoeren van inventarisaties en het waar nodig beschermen van waardevolle gebouwen, structuren en gebieden.

3.1 Een opiniërende behandeling door uw raad draagt bij aan een breed gedragen definitief erfgoedbeleid en stelt u in staat om uw vertegenwoordigende en kaderstellende rol uit te voeren.

Door het conceptbeleid eerst ter bespreking aan uw raad voor te leggen, krijgt u de gelegenheid om wensen, aandachtspunten en beleidsmatige keuzes mee te geven. Deze inbreng kan vervolgens worden verwerkt in de definitieve 'Erfgoednota Stadskanaal' dat ter besluitvorming aan u wordt aangeboden.

Kanttekeningen

Het erfgoedbeleid bevat ambities die niet allemaal binnen de huidige capaciteit en beschikbare middelen kunnen worden uitgevoerd.

Het voorliggende document betreft een beleidsnota. De concrete uitwerking van de ambities vindt plaats in een uitvoeringsprogramma, waarin prioriteiten, planning, capaciteit en financiële consequenties nader worden uitgewerkt. Bij de uitvoering zullen keuzes moeten worden gemaakt over financiering, fasering en prioritering.

Aanpak/uitvoering/voortgang

De opbrengsten van deze raadscommissie worden verwerkt in de definitieve 'Erfgoednota Stadskanaal', die vervolgens in oktober 2026 ter vaststelling aan uw gemeenteraad wordt aangeboden.

Communicatie

Voor de totstandkoming van het concept 'Erfgoednota Stadskanaal' zijn in februari 2026 gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van verschillende gemeentelijke vakdisciplines, erfgoedeigenaren, beheerders van religieus erfgoed en vertegenwoordigers van lokale musea, verenigingen en stichtingen. De opbrengsten uit deze gesprekken zijn betrokken bij het opstellen van de conceptnota en hebben mede richting gegeven aan de beleidskeuzes die hierin zijn opgenomen.

De partijen die tijdens de voorbereiding van de nota hebben meegedacht, worden over de behandeling in uw raadscommissie per e-mail geïnformeerd. Daarbij worden zij gewezen op de mogelijkheid om kennis te nemen van de stukken die voor de raadscommissie beschikbaar worden gesteld.

Juridische consequenties

'Deel 2: Het erfgoedbeleid van Stadskanaal' betreft een beleidsdocument en heeft op zichzelf geen directe juridische gevolgen voor inwoners, eigenaren of andere belanghebbenden. Het beleid geeft richting aan de wijze waarop de gemeente invulling wil geven aan haar wettelijke taken en ambities op het gebied van erfgoed.

De bescherming van erfgoed vindt plaats op basis van bestaande wet- en regelgeving, waaronder de Omgevingswet, de Erfgoedwet, het Besluit kwaliteit leefomgeving en de Erfgoedverordening gemeente Stadskanaal 2024. Eventuele toekomstige aanwijzingen van gemeentelijke monumenten of andere beschermingsregimes volgen afzonderlijke procedures, waarbij de geldende wettelijke voorschriften en rechtsbescherming van toepassing zijn.

Kosten, baten, dekking en subsidies

Het voorliggende Erfgoedbeleid vormt een beleidsmatig kader en heeft op zichzelf geen directe financiële consequenties. De vertaling van de ambities naar concrete projecten en maatregelen vindt plaats in een uitvoeringsprogramma. Hierin worden de benodigde capaciteit, prioritering, subsidiemogelijkheden (zoals via het programma Erfgoed & Overheid) en financiële consequenties nader uitgewerkt.

De uitvoering van het beleid vraagt inzet van meerdere gemeentelijke disciplines. Naast het taakveld erfgoed geldt dit onder meer voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en ruimtelijke ontwikkeling. De benodigde capaciteit en eventuele financiële gevolgen worden inzichtelijk gemaakt bij de uitwerking van het uitvoeringsprogramma, zodat hierover op een later moment een afweging kan worden gemaakt.

Standpunt Participatieraad, commissies en/of OR

N.v.t.

Bijlagen

1. Concept 'Erfgoednota Stadskanaal' Deel 1 'Het Verhaal van Stadskanaal'
2. Concept 'Erfgoednota Stadskanaal' Deel 2 'Het Erfgoedbeleid van Stadskanaal'

Burgemeester en wethouders

de heer G.J. van der Zanden
secretaris

de heer K. Sloots
burgemeester

KB/